

• **בחינת אפשרות לנכות את הוצאות המימון הריאליות בחישוב רווח מניירות ערך** - על פי סעיף 101 א(ב) לפקודה, ישנו מסלול של תשלום מס, הקובע, שאם יחיד תבע ניכוי הוצאות ריבית ריאלית והפרשי הצמדה בחישוב הרווח ממכירת ניירות ערך, אזי יחוייב רווח ההון במס בשיעור של 25%. לגבי בעל מניות מהותי, החייב ממילא במס של 25%, ברור מאליו שכדאי לו לתבוע בניכוי את הוצאות המימון הריאליות כנגד רווחיו. אולם, גם לנישום יחיד רגיל, החייב במס של 20% ויש לו הוצאות מימון ריאליות, כדאי לשקול, האם עדיף לו לבחור במסלול של שיעור מס של 25% (במקום 20%), תוך הפחתת הוצאות המימון שהיו לו בגין רכישת הניירות. נציין, שעל פי תזכיר החוק ליישום המלצות ועדת טרכטנברג, מוצע להעלות שיעור מס זה ל-30%.

• **מכירה רעיונית של ניירות ערך שטמון בהם רווח על פי תזכיר החוק ליישום המלצות ועדת טרכטנברג** - על פי התזכיר, במהלך חודש דצמבר 2011 נישום יהיה רשאי למכור נייר ערך, כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה, הנסחר בבורסה, וכן יחידה בקרן נאמנות פטורה, ולרכוש אותם מחדש, באמצעות חבר בורסה, באותו אופן שבו מתבצעות עסקאות מחוץ לבורסה, והכל באותה כמות, באותו יום ולפי מחיר תום יום המסחר לנייר ערך או ליחידה, ובלבד שמכר את כל ניירות הערך שהיו לו מאותו סוג או את כל היחידות שהיו לו באותה קרן נאמנות, ובלבד שבמכירת נייר הערך נוצר לו רווח הון; מכר ורכש כאמור, יראו את יום ביצוע הפעולות האמורות כיום רכישה חדש של נייר הערך או של היחידה, לפי העניין, ומחירם המקורי החדש יהיה מחיר תום יום מסחר לנייר ערך או ליחידה. באם היחיד לא יבצע את המכירה הרעיונית, הוא ימוסה החל מתחילת שנת 2012 גם על מרכיב רווח ההון הריאלי שנוצר עד ליום 31 בדצמבר 2011 לפי שיעורי המס החדשים הגבוהים יותר (עלייה של 5% עד 7%).

3. קיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים - יחידים

3.1 כללי קיזוז הפסדי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה לגבי יחידים קובעים כדלקמן:

קיזוז הפסדי הון מועברים	קיזוז הפסדי הון בשנת המכירה	מכירה החל מיום 1 בינואר 2006
קיזוז הפסד ההון המועבר כנגד רווח הון כלשהו (לרבות מנכסים לא סחירים או שבח מקרקעין).	קיזוז הפסד ההון השוטף כנגד רווח הון כלשהו (לרבות מנכסים לא סחירים) וגם כנגד: (א) הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך (ב) הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים (סחירים או לא סחירים) ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על 25%.	מכירה שבוצעה עד 31 בדצמבר 2005 וההפסד בגינה טרם קוזז עד לאותו מועד (וגם לא עד לתחילת השנה הנבחנת (2011))
קיזוז הפסד ההון המועבר כנגד רווח ממכירת כל נייר ערך (סחיר או לא סחיר) וכן כנגד ריבית או דיבידנד, ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על 20%.	לא רלבנטי	מכירה שבוצעה עד 31 בדצמבר 2005 וההפסד בגינה טרם קוזז עד לאותו מועד (וגם לא עד לתחילת השנה הנבחנת (2011))

יצוין, שהפסד הון ממכירת נכס מחוץ לישראל (לרבות נייר ערך זר), ושאלו היה רווח היה מתחייב במס בישראל, ניתן לקיזוז כנגד רווח הון בישראל, ואולם הוא יקוזז תחילה כנגד רווח הון מחוץ לישראל.

נוסף, שבחוק לא נקבע סדר קיזוז הפסדים מניירות ערך. דהיינו, לא נקבע, שיש לקוזז תחילה רווחי הון כנגד הפסדי הון ורק אחר כך לקוזז ריבית ודיבידנד. אנו בדעה, שבהיעדר הוראות מפורשות בחוק, מותר לנישום לבחור את סדר הקיזוז הרצוי לו. למיטב ידיעתנו, רשות המסים אינה חולקת על גישה זו.

מאחר שהפסדי (או רווחי) הון מוכרים רק על בסיס מימוש, לגבי יחידים המחזיקים בניירות ערך שטמון בהם הפסד, ומנגד יש להם רווחי הון מסוג כלשהו לרבות שבח ו/או ריבית או דיבידנד, מומלץ לשקול למכור את ניירות הערך עד תום שנת 2011 ולקוזז את ההפסד בגינם כנגד אותם מקורות (מנגד, יש לשים לב לכך שלפי המלצות ועדת טרכטנברג שיעורי המס צפויים לעלות, ולפיכך יש טעם דווקא במימוש הפסדים בתחילת השנה הבאה כדי שישמשו כמגן על הכנסות ריבית ודיבידנד).

3.2 חלוקת דיבידנד לבעלי שליטה בחברות - ללא מעט בעלי שליטה בחברות יש יתרות חובה בחברות שבשליטתם, כאשר חוב זה נושא ריבית לפי סעיף 3(ט) לפקודה (ריבית נומינלית של 5.24% החל מיום 2 בדצמבר 2011). אותם בעלי שליטה נתקלים בעימותים חוזרים ונשנים עם רשויות המס, הרואות באי סגירת החוב כהכנסה בידי בעל השליטה כדיבידנד או כמשכורת.

לאור זאת, ראוי כי בעלי שליטה בחברות, שצברו הפסדי הון מניירות ערך שמומשו בשנת 2011, ישקלו להכריז על חלוקת דיבידנד מהחברות שבבעלותם (כמובן, בכפוף למבחן הרווחים ומבחן יכולת הפרעון הקבועים בחוק החברות). כך, ניתן יהיה להכיר בסגירת החוב של בעל השליטה לחברה כדיבידנד ולקוזזו כנגד הפסדי ההון, באופן שלא ישולם מס בגין הדיבידנד. מאחר ויתרת החוב לחברה תקוזז יופסק תשלום הריבית והפרשי הצמדה. בנוסף, משמעות הקיזוז כנגד הדיבידנד הינו חסכון מס בשיעור של 25% (32%-30% אם יתקבלו המלצות ועדת טרכטנברג) המוטל על הדיבידנד כנגד ויתור על הפסדים שטמון בהם חסכון מס פוטנציאלי עתידי של 20% (25%-27% אם יתקבלו המלצות ועדת טרכטנברג) בלבד (קיזוזו כנגד רווח מניירות ערך שהוא אינו בעל מניות מהותי בהן).

נציין, שקיזוז ההפסד השוטף מניירות ערך כנגד הכנסה מדיבידנד מוגבל להכנסה ששיעור המס עליה אינו עולה על 25%. לפיכך, באם יועלה שיעור המס על דיבידנד לבעל מניות מהותי בהתאם להמלצות ועדת טרכטנברג לשיעור של 30%, אזי הוא לא יוכל בשנים הבאות לבצע קיזוז של הפסד הון כנגד דיבידנד מחברה בשליטתו.

גם במקרה שלבעל השליטה אין חוב לחברה, יש מקום לשקול חלוקת דיבידנד, על מנת לנצל את הפסדי ההון השוטפים שנוצרו להקטנת תשלומי המס בצורה אופטימאלית. במקרים מסוימים יש אפילו מקום לשקול נטילת הלוואה על ידי החברה לצורך חלוקת הדיבידנד, בכפוף למבחני התרת הוצאות המימון בגין ההלוואה עפ"י פסי"ד פוגו ופסי"ד פי גלילות של ביהמ"ש העליון.

3.3 דרכים נוספות לקיזוז הפסדים - חלוקת דיבידנד אינה הדרך היחידה לקיזוז הפסדי הון. משקיעים רבים שמוכרים את מניותיהם מעוניינים להפקיד את כספם באפיקים סולידיים. נזכיר, כי אם נוצרו להם הפסדי הון כתוצאה מהמכירה והם יפקידו את הכסף בתוכניות חיסכון או בפקדונות שקליים (מכשירים שאינם נחשבים לניירות ערך), הריבית שתיצבר לזכותם לא תקוזז כנגד אותם הפסדים. לפיכך, עדיף מבחינה מיסויית לאותם משקיעים להשקיע את כספם באפיקים סולידיים אחרים כגון: אג"ח מדינה, מק"מ או קרנות נאמנות כספיות/שקליות פטורות, שכן התשואה בגינם תקוזז כנגד הפסדי ההון השוטפים שנוצרו להם בשל ירידות השערים בבורסה.

4. רווחים והפסדים מניירות ערך סחירים- בידי חברות

4.1 כללי

מכירת ניירות ערך סחירים, נחשבת כרווח הון לפי חלק ה' לפקודה או כהכנסה פירותית בהתאם למבחני סיווג ההכנסות שהותוו בפסיקה ובפקודה, לרבות לעניין קיזוז הפסדים, ואלה ממוסים (החל משנת המס 2010 ואילך) בשיעור מס החברות הרגיל (24% בשנת המס 2011).

4.2 בכל הנוגע לניירות ערך סחירים שטמון בהם הפסד המוחזקים על ידי חברות

- "הפסד ריאלי" ממכירת ניירות ערך כהגדרתו בסעיף 6 לחוק התיאומים, שטרם קוזז עד לתום שנת 2005, יקוזז לפי הוראות המעבר רק כנגד רווח ממכירת נייר ערך הנסחר בבורסה.
- הפסד מניירות ערך סחירים שנמכרו בשנת 2006 ואילך- ההפסד בגינם יקוזז בשנת המכירה כנגד רווח הון ריאלי כלשהו (לרבות מנכסים לא סחירים) וגם כנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך, וכן כנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים (סחירים או לא סחירים) ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על 25% (עד לשנת המס 2009 היתה משמעות למגבלה של 25%, אך מאחר והחל משנת 2010 שיעור מס החברות אינו עולה על 25%, אין לכך יותר משמעות).
- באם ניי"ע הסחירים ימכרו בהפסד בשנת 2011 ולא ניתן יהיה לקזז השנה את אותו הפסד כאמור לעיל, אזי בשנת 2012, קיזוז הפסד ההון המועבר יהיה כנגד רווח הון כלשהו, לרבות מנכסים לא סחירים (אך לא, כנגד ריבית ודיבידנד).
- **לפיכך באם התקבל/ יתקבל השנה ריבית או דיבידנד (באם הוא חייב במס), כמפורט לעיל, יש לשקול לממש ניירות ערך שטמון בהם הפסד, כבר השנה.**
- תשומת לב, לסעיף 94 לפקודה לפיו, במכירת מניה על ידי חבר בני אדם, יופחת מסכום הפסד ההון בשל המכירה, דיבידנד שהתקבל בשל המניה, במשך 24 החודשים שקדמו למכירה, אך לא יותר מסכום ההפסד.
- **לפיכך, באם רוצים למכור מניה שטמון בה הפסד, ובגין המניה חולק דיבידנד, יש לשקול את דחיית המכירה עד לחלוף 24 החודשים.**
- במקרה של הפסד ממכירת נייר ערך, ניתן להוסיף לו גם הפסד ריאלי לפי סעיף 9(ג) לחוק התיאומים (מחושב עד לסוף 2007, בהתאם להוראות המעבר לביטולו של חוק התיאומים).

4.3 בכל הנוגע לניירות ערך שטמון בהם רווח המוחזקים על ידי חברות

רווח מניירות ערך המסווג כרווח הוני (ישנם גם רווחים מניירות ערך המסווגים כפירותיים בהתאם למבחני סיווג הרווחים), ניתן לקזז מולו הפסד עיסקי שוטף. עם זאת, לא ניתן לקזז הפסד עסקי מועבר משנים קודמות כנגד רווח ריאלי מנייר ערך אשר סווג כרווח הון, באם אינו "רווח הון בעסק".

לפיכך, באם יש הפסד עסקי שוטף בשנת המס הנוכחית (2011) ולא צפוי בשנה הבאה הפסד הון או הפסד עסקי שוטף, כדאי לשקול מימוש של נייר ערך סחיר שטמון בו רווח כבר בשנת המס 2011.

השקעה של חברה במק"מ עדיפה בדרך כלל על השקעה בפיקדון בנקאי, מאחר ש: (א) ניתן לקזז הפסדים מניירות ערך כנגד רווח ממכירת מק"מ (יצוין כי מכירת המק"מ לפני מועד פדיונו תסווג כאירוע מס של רווח הון ואילו פדיון המק"מ יסווג כהכנסה מדמי ניכיון); (ב) המס על המק"מ מוטל על מרכיב הרווח הריאלי בלבד.

כמו כן, יש להביא בחשבון את העלייה הצפויה בשיעור מס החברות (באם יתקבלו המלצות ועדת טרכטנברג) 25% בשנת 2012 לעומת 24% בשנת 2011, ועל כן אם טמון רווח בנייר הערך, יש לשקול את הקדמת המכירה עד לסוף שנת המס 2011.

5. נקודות נוספות לתשומת לב לגבי השקעה בשוק ההון

- **ייחוס עלויות רכישה למכירה בשיטת הייחוס הספציפי** - התקנות קובעות לגבי ניירות ערך שנרכשו במספר מועדים ולאחר מכן נמכר חלק מהם, שייחוס עלויות למכירות יהיה לפי שיטת "ראשון נכנס- ראשון יוצא". יחד עם זאת, החוק גם מאפשר, בכפוף להנחת דעתו של פקיד השומה, ייחוס ספציפי. לשם כך יש צורך שהרכישה תבצע בחשבון אחר ולכן מומלץ לקנות ניירות ערך בזמנים שונים במספר חשבונות בכדי לאפשר גמישות בייחוס עלויות.
- **פירוק חברה פרטית שנוצרו בה הפסדים לצורך דיווח על הפסד הון וקיזוז כנגד רווחי הון ודיבידנדים וריבית מהשקעות בשוק ההון** - נישומים לא מעטים מחזיקים במניות של חברות פרטיות שהפסיקו את פעילותן וצברו הפסדים כתוצאה מפעילות כושלת. הפסד בגין אובדן השקעה כזו יוכר כהפסד הון רק בעת מכירת המניות או פירוק החברה. אליבא דרשות המיסים הפסד מפירוק חברה יוכר כבר בשלב מינוי המפרק. לפיכך, מומלץ לבצע פירוק כזה לפני תום שנת 2011 למי שיש לו רווחי הון או הכנסות מדיבידנדים ומריבית מהשקעות בשוק ההון ומעוניין לחסוך את אותם תשלומי מס. לחילופין, לאור המלצות ועדת טרכטנברג בדבר העלאת שיעור המס על השקעות בשוק ההון ב-5% עד 7% החל משנת 2012, ניתן לדחות את תחילת הפירוק לתחילת שנת 2012 ולקזז את הפסדי ההון מהפירוק כנגד שיעורי המס הגבוהים יותר.
- **דיבידנד שהתקבל שלא מתוך רווחים (הפחתת הון)** - ישנם משקיעים רבים שקיבלו בשנה החולפת דיבידנד מחברות שחילקו את אותם דיבידנדים שלא מתוך רווחים, אלא במסגרת הפחתת הון באישור בית המשפט (כגון: בזק ועוד). בהתאם להוראות רשות המיסים, ניכוי המס במקור בוצע ממלוא סכום הדיבידנד שחולק מבלי שיוחסה עלות (מלאה או יחסית), בהתחשב בכך שמדובר בהפחתת הון ולא בחלוקת דיבידנד מתוך רווחים. משקיעים אלו רשאים לדרוש ייחוס עלויות לאותו דיבידנד ולבקש החזר מס (מלא או חלקי) בגין המס שנוכה במקור, זאת כמובן באמצעות הגשת דו"ח למס הכנסה.
- **השקעה בחברות בעלות מדיניות של חלוקת דיבידנד** - ישנם משקיעים הפועלים באמצעות חברה בע"מ ונוצרים לחברה שבבעלותם עודפי מזומנים בקופה והמטרה היא להשקיע מזומנים אלו בשוק ההון. משקיעים אלו ייטיבו לעשות אם ישקיעו עודפי מזומנים אלו בשוק ההון במניות של חברות בעלות מדיניות קבועה של חלוקת דיבידנד מתוך הרווחים השוטפים. דיבידנד זה, המתקבל בידי חברה ישראלית, פטור ממס בידי החברה המקבלת (באם מקור הדיבידנד אינו ממפעל מאושר, מפעל מוטב או מהכנסות שנצמחו מחוץ לישראל) ובכך יש יתרון להחזיק השקעות אלו באמצעות חברה בע"מ ולא באמצעות יחיד.

בכבוד רב

קרלמן – רואי חשבון